

פֶּתַח דְּבַר

זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה', נְגִילָה וְנִשְׂמָחָה בּוֹ, אֹדֶה ה' מְאֹד בְּפִי, וּבְתוֹךְ רַבִּים אֶהְלֶנּוּ, עַל הַזְכוּת הַגְּדוֹלָה שֶׁנִּפְלָה בְּחֻלְקִי, לְהַעֲנִיק חַיִּים לְאֹחֵי וּלְאֶחָיוֹתַי בֵּית יִשְׂרָאֵל, שֶׁיִּזְכּוּ לַחַיּוֹת חַיִּי שְׁלוֹם זֶה לְצַד זֶה, מִתּוֹךְ אֲהַבָּה, אֲחוּהָ, שְׁלוֹם וְרַעוּת.

וְלָמָּה אֲנִי קוֹרָא לְזֶה לְהַעֲנִיק חַיִּים? עַל שֵׁם הַפָּסוּק "רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ" (קֹהֶלֶת ט ט). זֹגַ שְׁחֵי בְּאַהֲבָה וּבְהִבְנָה הַדְּדִית, שֶׁיֵּשׁ בֵּין הָאִישׁ לְאִשָּׁה שִׁיחַ בְּרִיא, וְכָל אֶחָד מוּכָן לְתַת הַכֹּל לְמַעַן הַשְּׁנִי, אֵלֶּה הֵם חַיִּים. חַיִּים לָהֶם, חַיִּים לְבִנְיָהֶם וּלְבָנוֹתֵיהֶם. וּכְשֶׁאֵין אֶת הַיְסוּדוֹת הַלְלוּ, זֶה מָוֶת מִמָּשׁ, בַּר מִיָּנָן. כָּלֶם סוּבְלִים, גַּם הַבַּעַל, גַּם הָאִשָּׁה, וְגַם הַיְלָדִים, כְּמוֹ שְׁאוּמֵר הַפָּסוּק "וּמּוֹצֵא אֲנִי מֵר מִמּוֹת אֶת הָאִשָּׁה" (קֹהֶלֶת ז כו). לְצַעֲרֵנוּ הַדְּבַר כּוֹאֵב כָּל כָּף, שְׁאֵין כְּמַעַט יוֹם שְׁאֵינִי שׁוֹמֵעַ עַל זֹגוֹת נְפֻלָּאִים, כְּמָה זֹגוֹת טוֹבִים שְׁחֵייהֶם אֵינָם חַיִּים, כִּיּוֹן שְׁאֵינָם מְכֻוָּנִים. שְׁנֵיהֶם בְּפָנָי עֲצָמָם אֲנָשִׁים טוֹבִים, אוֹלָם כְּשֶׁמְגִיעַ הַחֲבוּר בִּינֵיהֶם, מִשְׁהוּ נִתְקַע וְהֵם אֵינָם יוֹדְעִים כִּי צַד לְנַהֵג, וְעַל יְדֵי כָּף דְּבַר גּוֹרֵר דְּבַר עַד שְׁמַגִּיעִים לְיַדֵי גְרוּשִׁין, רַח"ל.

הַיּוֹם בְּדוֹר שְׁלָנוּ, כָּל יוֹם קָם קוֹרֵס חֲדָשׁ, הַשְׁתַּלְמִיּוֹת בְּכָל נוֹשֵׂא

פרק א' שונים אך משלימים

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם

אחד הדברים המיוחדים את נושא 'שלום הבית', הנו העבדה שזהו המפתח העקרי להשראת השכינה הקדושה בבית היהודי. נאמר בתורה "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (שמות כה ח), וידוע מה שדקדקו מפרשי התורה, שהתורה הקדושה כותבת "ושכנתי בתוכם", בלשון רבים. ויתכן שיש בזה רמז נוסף על כך שהשכינה שורה בתוככי כל בית יהודי שיש בו שלום ושלווה.

כאשר לומד אדם אודות הענין החשוב של 'שלום בית', יש מכשול מצוי: פעמים רבות קורה שהאשה שומעת מה אומר הרב על הבעל, היא חוזרת הביתה ואומרת לבעלה; "שמעת מה הרב אומר עליך? שאתה חייב להקפיד לעשות כך וכך"... ואותו הדבר לגבי הבעל, גם הוא שומע מהרב רק את מה שנאמר לגבי אשתו, ומתמקד פחות במה שאמר הרב אודות תפקידו שלו... כל אחד מבני הזוג עסוק במה שהאחר צריך לעשות ולתקן. לכן חשוב מאד שהאדם יתמקד בתפקידו האישי, וכך יצליח לשפר את עצמו ולהביא ברכה ושלום אל ביתו.

על כל אשה לדעת ולהפנים: פגעת בבעלך – ירית לעצמך ברגלים, פגעת קדם כל בעצמך. פגיעה בבן הזוג היא גם אסורה וגם טפשית, ובמקרים רבים מדבר בנזק בלתי הפיך. כל מלה שיצאה מהפה שלנו ועברה את השפתיים, אי אפשר להחזיר אותה חזרה.

אני שומע אנשים מדברים שטיות, מתנצלים "אני לוקח את המלים שלי חזרה". אלו הבלים! איך לוקחים מלים בחזרה? וכי אפשר לתפס אותן ולבלע? אמרת מלה – נגמר! אי אפשר להחזיר אותה יותר לעולם. והיא גרועה הרבה יותר ממכה או מסטיירה.

מכה פיזית היא נקדתיית, חבטה היא ארוע מקומי שעשוי להתפוגג ולהתרפא בסופו של דבר. אבל מלה קשה מחלחלת אל תוככי הנשמה, היא מלזה את האדם לכל מקום. הבעל הולך לעבודה, ובמשך כל היום מה עומד לו בראש? 'המחמאה' שקבל בבקר מאשתו: "איזה דפוק אתה". וככה כל היום הוא עסוק בזה, "היא התכונה", "היא לא התכונה", "היא באמת חושבת כך", "היא אינה מעריכה אותי", וככה יום שלם הוא מתבוסס ברפש הזה. עם המלה הזו הוא חוזר הביתה בסוף היום כאשר הוא עצוב וזועף, וכדור השלג הולך ותופח לו במהירות הרסנית.

שם, בארץ ישראל, ידעו את הסוד הקריטי הזה, הם הבינו שאם האדם הוא בבחינת "מצא אשה", שהוא מצא למי להעניק ולתת, אזי "מצא טוב", ואין טוב אלא תורה (ע"ז יט: אבות ו ג). וכן אמרו חז"ל השרוי בלא אשה שרוי בלא תורה (מדרש תהלים מזמור נט). אדם אינו יכול להשיג תורה בעודו רוק, משום שתורה חיבת בסיס של מדות טובות, והשלמות של המדות משגת רק באשר האדם נושא אשה. כל אשה צריכה לדעת זאת ולהפיר במעלתה, שרק על ידה מסגל האדם להשיג את התורה. באשר האשה מבינה את גדל התפקיד והאחריות המטלים על כתפה, יהיה לה קל הרבה יותר לדון את בעלה לכף זכות. אז היא תבין שהבעל איננו שונא או אויב חלילה, אלא שתף למשימה הגדולה של הקמת בית המבסס על תורה ומדות טובות.

לא לנדנד

אחד הכללים היסודיים בבנין הבית קשור לאפן שבו אנו מקבלים את פני בן הזוג שלנו כאשר הוא מגיע הביתה לאחר יום עבודה או למודים ארוך ומתיש. פעמים רבות חוזר הבעל הביתה כשהוא עצבני. הכלל הראשון הוא: הניחי לו. האשה נוטה להתחיל בהמטרת שאלות: "מה נשמע, מה קורה, מה היה, ואיך הלך ומי הלך". דבר ראשון תניחי לו, הרפי ממנו.

פרק ב' נאמנים לאהבה

אמון הדדי – תנאי יסודי

אמון הדדי בין בני הזוג הוא תנאי יסודי ביותר על מנת שישרר שלום בבית. כאשר חסר אמון בין בני הזוג, והם חלילה אינם סומכים לחלוטין האחד על השני, בלתי מציאותי שישרה ביניהם שלום. הנביא ישעיה אומר "אין שלום אמר ה' לרשעים" (ישעיה מח כב). מדוע השלום לא יכול לשכן בין רשעים? משום שהרשע איננו נאמן, לא סומכים עליו, ולכן לא יכול להתקיים אתו שלום. כך להבדיל, אם לא נאמין בן הזוג שלנו, לא יהיה בינינו שלום.

חסר אמון בין בני הזוג הוא לצערנו תופעה נפוצה מאוד, ולעתים הוא אפילו מתפתח ותופח זמן קצר לאחר הנשואין. חסר האמון הזה מגיע פעמים רבות לרמה חריפה כל כך עד כדי אובססיה; הבעל יכול להיות אובססיבי לגבי אשתו, והאשה יכולה להיות אובססיבית לגבי בעלה. אין הבדל בין הגבר לאשה, ושניהם עלולים לפתח פחדים ודמיונות לא מציאותיים.

פָּרֶק ג' לָתֵת זֶה לְקַבֵּל

אֶהְבָּה הִיא הַבְּסִיס וְהַתְּנַאי לְשֵׁלוֹם בַּיִת

יִשְׁנֹו מִשָּׁג הַחֹזֵר וְנִשְׁמַע כַּאֲשֶׁר עֹסְקִים בְּנוֹשֵׂא שֶׁל שְׁלוֹם בַּיִת, וְשִׁמוֹ: 'אֶהְבָּה'. וְאִכֵּן, אֶהְבָּה הִיא הַבְּסִיס וְהַתְּנַאי לְשֵׁלוֹם בַּיִת. אוֹלָם כִּיהוּדִים שׁוֹמְרֵי תוֹרָה וּמִצְוֹת הָאֱמוּנִים עַל דְּרָכֵי הַתּוֹרָה, מִטַּל עָלֵינוּ לְבַרֵּר אֶת פְּשָׁרוֹ שֶׁל הַמִּשָּׁג הַזֶּה עַל פִּי הַשְׁקָפַת הַתּוֹרָה.

הַמִּשְׁנָה בְּאֲבוֹת אוֹמְרַת 'מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמִסְרָה לִיהוֹשֻׁעַ, וִיהוֹשֻׁעַ לְזִקְנִים, וְזִקְנִים לְנְבִיאִים, וְנְבִיאִים מִסְרוּהָ לְאֲנָשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה'. שׁוֹאֲלִים הַמְּפָרְשִׁים, מִדּוּעַ דָּבַר בְּסִיִּסי כָּל כֶּף נִכְתָּב רַק כָּאֵן – בְּפָרְקֵי אֲבוֹת, וְהֵרִי לְכַאוֹרָה הִיָּה מִתְאִים יוֹתֵר לְפִתּוֹחַ בְּזֶה אֶת הַשִּׁס – בְּמִסְכַּת בְּרָכוֹת שֶׁהִיא הַמִּסְכַּת הָרֵאשׁוֹנָה.

עוֹנָה עַל כֶּף רַבִּי עוֹבְדֵיָה מִבְּרִטְנֹוֹרָא תְּשׁוּבָה נִפְלְאָה: פָּרְקֵי אֲבוֹת הִיא מִסְכַּת הָעוֹסְקֵת בְּעֵנִינִים שֶׁל בֵּין אָדָם לְחֻבְרוֹ, בְּהִנְהָגוֹת שֶׁל דֶּרֶךְ אֶרֶץ וְיִשׁוּבוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְלִכֵּן אוֹמְרִים לָנוּ הַתְּנַאִים הַקְּדוּשִׁים, שְׂאֶצֶל יְהוּדֵי מֵאֲמִין, גַּם הַנוֹשְׂאִים הָאֵלוֹ שֶׁל הַנִּימוּסִים וְהַהִתְנַהָגוֹת בְּחַיֵּי הַיּוֹמִיוֹם בֵּין אָדָם לְחֻבְרוֹ, גַּם זֶה